

KOROSIYA

Apunu Poru natere Korosiya ragidai mu okamaga tapu Oka gwede nene tapu ki kabuwai

Natere Korosiya ka natere mosi tawana Aisiya rabineya. Apunu Poru e eya ka natere ki eba umawa ko e waretai mosi tonopupu Keriso e yonai ika dimawagana ki nana. E waretai ika upi-wagawa ki pokaiya iyapana dai Iyesu sumamupu ki sisiyai apunu Poru wainapupu ki pokere e oka yau pokaiya mu parautapu. E sisiya mete wainapupu da mu paunamugu ka kabuwa bera dai mete wenawagawa. Iyapana dai tagubu da Iyesu sumapamawa ragidai kaisi kwaetogomono ade aneya mu simaga tepapomono ki ka mu iya yadini.

Oka yau pokaiya ka apunu Poru natere Korosiya ragidai mu wade supasupatapu. Mu kaisi bo gwede mo inako mu mubo kasiyaramaga pokaiya kwaetagisi ki ka mu yawata kwaiya kay- atagisi. Keriso e mena pokaiya ka Mamanuga God waira kunuma kuduba yamanapupu ade e mena pokaiya ka nu iya waunai yadamu.

Oka yau ka apunu Poru dibura rabineya ton- dawa ki makeya e okapupu.

Oka debai empamana ki kabuwai

Parau 1:1-8

Keriso ka badidi maba 1:9-2:19

Iya waunai Keriso bameya 2:20-4:6

Parau siyarai 4:7-18

¹⁻² Mamanuga God e eya iyapanaiyoma natere Korosiya rabineya e nene idiwu. Wi sumaga ragiragi kawayaya Keriso sumapiyamu ki pokere nau Poru ade nu sumanuga eyaka mena apunai Simosi mete kina oka yau wi bamagau tonope-mei. Mamanuga God e nau winesinibu ade nau tonosinibu da nau Keriso Iyesu e bigabigai kwaesugana ki nana.

Wi paerega ki denai bita wibo wadamana ko ki ka Mamanuga God e rikapupu deni mena wi wadinibu bagi. E karako waitaniyoto da e wi nene kwaewena ki mibai wi naigida mena kataiwagi wetawetara ade nuwabagi rabineya idiwoi.

Apunu Poru Mamanuga God paraupupu

³ Nu Kaiwawonuga Iyesu Keriso e yo nu Mamanuga God e bameya ka nu wi nene gurigurigemei ade wi nene e mete paraupemei. ⁴ Nu wi nene inako guri-gurigemei ki mibai ka wi sumaga ragiragi kawayaya Keriso Iyesu bameya ki sisiyai nu wainamipi ade wi e iyapana-iyoma mu kuduba mete nota kwari-kwarisitamiyamu idiwu ki sisiyai nu mete wainamipi. ⁵ Wi inako idiwu mibai ka Mamanuga God gwede bagi kawayaya wi nene winepupu kunumau tapu ki wi notapiyamu nawanai idiwu. Wi Keriso e yonai mibai bagi kawayaya ki wauneya wainamupu makeya ki ka wi puyo wadamana yonai ki mete wainamupu. ⁶ Wi paerega ki denai bita wibo wada-mana ko ki ka Mamanuga God e rikapupu deni mena wi wadinibu bagi. E wi nene inako kwaewena ki sisiyai wi paunagau kawayawena kayawena

ade e kwaewena ki mibai wi naigida mena kataigubu wetawetara. Ko ki maba ka Keriso e yonai bagi kawayaya karako tawana tawana kuduba, madega kauwagau madega posiwagau inako mete kawayawagau kayawagau.

⁷ Nu waretanuga sumanuga eyaka mena apunai Epapurasi e yabiri ika bauwena Keriso e yonai wi nidibu. E ka nu waitanuga apunai. Nu eba iwei ki ka e nu watanuga wadau Keriso e yonai iyapana tadeyau umau. ⁸ Wi Mamanuga God e Keyai ki kasiyarai pokaiya deni deni nota kwarikwarisiwagamu idiwu ki sisiyai e nu nidibu, ⁹ ki pokere nu wi sisiyaga ki wainamipi idiweya ke-bomeya da karako ka nu wi eba notagoganimpi ko nu maramara wi nene gurigurigemei. Nu Mamanuga God kabuwapemei da e nuwaiya badiidi wainapiyau ki notai kuduba e wi kabuwaniyoto manako wi nota ki naigida mena kataiwagi. Ade nu e kabuwapemei da e eya Keyai tonopoto wi rabinagau tanai miniyoto siwa da wi e notai pokaiya e eya katai kuduba ki mete kataiwagi. ¹⁰ Wi e katai ki kataiwagi ki ka Mamanuga God e nuwaiya wi badiidi maba idiwana waina-piyau ki wi maramara inako mena idiwoi manako e uburoto wi mamamaga yagisi. Wi inako idiwoi ki ka wi iyaga mibai ebo ebo kirototo manako wi notaga Mamanuga God bameya ki kawayaya-yagisi da wi e naigida mena kataipu-muri wetawetara. ¹¹ Nu ade guri-gurigemei da Mamanuga God e ebo tanai kasiyarai kawayaya wi negeni da bita ebo ebo wi bamagau baiyogono ki ka wi kwarisiwagi giruru maba kobaiya teteiwagi buridere baiwagi manako e kasiyarai pokaiya ragiragi kawayaya ubu-

moi. ¹² Wi inako kwaiwogoi ki ka wi mibi mamamai Mamanuga God parau-piyoi, mibai ka e iyapanaiyoma nene puyo winepupu nakapupu ki puyoi e wi mete wadamana ki nana winenibu da wi e gari rabineya e eya tanai bagi kawayaya ki rabineya idiwana ki nana. ¹³⁻¹⁴ Sisipu kasiyarai nu umanibu dokodoko ki e rikapupu tenibu e eya Gubagai nuwaiya po apunai ki e gari rabineya nu nakanibu. E Gubagai nu nene badidi kwaewena ki pokaiya ka e nu rikanibu e eya munuiyoma nidibu manako nu biginuga kuduba ki e deni mena surupupu notagogapupu.

Keriso e ka kawayaya esida

¹⁵ Nu Mamanuga God nu yabunugere eba empemei ko e eya Gubagai Keriso ki e nu empemei. E ka e eya Mamai maba. E ka e eya Mamai nunupu wetawetara. E ka Mamanuga God e Gubagai amu suwakarai ko gwedegwede kuduba ka ewa mataratagubu. ¹⁶ Gwedegwede kuduba kunumau ade wairau ki nu empemei ade eba empemei yo kunuma kawakawai yo kunuma kaiwawoi yo kunuma kasiyarai mete kina ki mu kuduba ka Mamanuga God ubupu e Gubagai mena pokaiya yamanatapu. Gwedegwede kuduba marai kawai wenatagubu ka Keriso e nene ade e pokaiya ka mu makeya makeya matara-tagubu. ¹⁷ Gwedegwede kuduba pa mena makeya ki ka Keriso ika ton-dawa. E idai pokaiya ka e gwedegwede kuduba yamanatapu ki tetapu dibitapu manako mubo mubo watamugu wata-mugu nakatapu ade e kasiyarai pokaiya kinkinatapu. ¹⁸ Nu e sumapemei

ragidai nu ka e idai yo e kerarai yo e midi kwakwarepui inako ko e eya ka debai. E mena ka iya kerarai. Gwedegwede kuduba popotagubu mu paunamugu ka e mena yabiri iyawena kipu ubupu manako e iya yawatai mebu. Ki pokere karako, gwedegwede popai ade iyaiya kuduba ki e raurutapu yabiri tondau.

¹⁹ Mamanuga God e ebo nuwaiya wainapupu da baganai ki pokere e eya Gubagai e ebo kiyabui ade e ebo nuwai notai ki kuduba kwebu. ²⁰ Kunumau wairau ka nu naiya Mamanuga God e iyaraiyoma idiweya ko Mamanuga God e wainapupu da baganai ki pokere e Gubagai ripa korosi kawareya powena e darai nu nene kawapu ki pokaiya ka e nu ripanuga teyapu manako tenibu dobonibu e yamanai kuduba e bameya ade baigamana ki nana ki yawatai mebu.

²¹ Naiya ka wi yawata kwaiya kaigubu wi be-raga berokoi ebo ebo notapamawa kwaigamawa manako ki pokaiya ka wi Mamanuga God e gari tagaiya e iyaraiyoma idiwa. ²² Ko karako, e Gubagai e midi kwakwarepui ripa korosi kawareya wi nene tapu powena ki pokaiya ka e eya munuiyoma wi nidibu. Aita ewa ka wi e pokaiya wi paerega pa mena e yabareya yabara-yabara ubumuri ko nima mo eba baiyagisi wi nidiyoto wirawira. ²³ Mama-nuga God e munuiyoma wi nidibu ki pokere wi wauneya Keriso suma-pamawa ki maba wi karako mete kina wi sumaga bebeda maba inako kaupu-muri ragiragi kawaya ubumoi. Wi Mamanuga God e yonai bagi kawaya wauneya wainamupu makeya ki ka wi puyoga e winepupu kunumau wi nene nakapupu ki sisiyai wi mete

wainamupu nawanai idiwa. Ki pokere wi karako ragiragi kawayaya inako ubumoi ki ka iyapana eba baitagisi wi nukenimoto bo wi puyoga wadamana nawanai idiwu ki notai meyomoto puru. Pa mena. Iyesu e yonai bagi kawayaya ki karako tawana tawana, madega kauwagau madega posiwagau ki kawayawagau kayawagau. Mamanuga God ubupu nau Poru wine-sinibu da nau yona ki iyapana tadeyana kabukabuwa ki nana tonosinibu.

Apunu Poru suma ragidai togitamiyawa

²⁴ Nau karako mamama wainapakani mibai ka nau wi nene makarisugakani bita wadakani. Keriso yewe wairau tondawa ki ka e sumape-me ragidai nu nene bita makari ade nuwaboya mete bananapiyawa, ko bita ki ka eba kewowena ko e badidi bananapiyawa ki maba nau mete karako inako banana-poni yaroni da kewoyagisi. ²⁵ Nau e bigabigai kwaesugana ade e yonai kuduba wi nidiyana da wi naigida mena kataigamana wetawetara ki nana ka Mamanuga God nau winesinibu tonosinibu. ²⁶ Naiya takari kawayaya iyapana wenatagamawa popotagamawa ade wenatagamawa popotagamawa kebomawa da karako ka iyapana tawana tawana idiwu ki mu bamamugu Mamanuga God e yonai wekepupu ki mu eba kataitagubu. Ko karako ka Mamanuga God yona ki matarapupu e ebo iyapanaiyoma nu kabuwanibu. ²⁷ E ebo nuwaiya wainapupu da baganai ki pokere e yonai bagi kawayaya naiya eba matarapupu ki e iyapana kwaiyanai ragidai wi mete kabuwaniyana ki nana wainapupu. Yona

wekewekei ki mibai ka yau kena; Keriso wi rabinagau tondau ki pokere aita ewa ka wi mete kina Mamanuga God e eya tanai bagi kawayaya ki rabineya idiwoi.

²⁸ Nu nuwanugu ka iyapana kuduba Keriso pokaiya supasupai bagi mena Mamanuga God e yabareya ubumana ki nana, ki pokere e ebo katai negebu ki pokaiya ka nu ubumei e yonai iyapana tawana tawana idiwu ki kabuwa-tamemei ade togitamemei. ²⁹ Iyapana bagi supasupai mena idiwana ki nana ka Keriso kasiyara nau tegebu. Kasiyara ki pokaiya ka nau upisugakani ade muya nunurakani.

2

¹ Wi yo tawana Raodikeya ragidai yo iyapana dai mete kina nau kiyabuni eba emupu ragidai ki wi nene ka nau ragiragi kawayaya upisugakani muya nunurakani, ko ki sisiyai nau karako wi nidiyani.

² Nau ragiragi kawayaya wi nene inako upisugakani ki mibai ka nau nuwaneya wi waitaniyana kasiyara negeyana da wi ewapuru eyaka mena deni deni nota kwarikwarisi kasiwaraigamana idiwana ki nana. Wi inako idiwoi ki pokaiya ka wi nuwaga notaga wirayagisi da Keriso wi nene bagi kawayaya kwaewena ki mibai wi naigida mena kataiwagi wetawetara. Mamanuga God e notai naiya wekepupu ki mibai kuduba ka Keriso e mena bameya. ³ E pokaiya ka Mamanuga God e eya notai ade e katai bagi kawayaya naiya wekepupu ki matarapiyau.

⁴ Nau yona yau wi nidiyakani ki mibai ka nau eba nuwaneya iyapana dai baitagisi dayaya yonai pokaiya wi nuwaga notaga wirapomoto.

⁵ Kwakwarepu pokaiya ka nau yo wi karako nubo nubo idiwei ko nau nuwani notani pokaiya ka nau wi mete eyaka mena ika idiwei. Wi ragiragi kawaya wi nuwaga notaga eyaka mena Keriso sumapiyamu ade e yonai wagubu ki makeya makeya kwaiwagamu ki sisiyai nau wainapuwani ki pokere nau rabinani bagiwena mamamasugakani.

Iya kuduba ka Keriso bameya

⁶ Wi Keriso Iyesu sumamupu ade wi Kaiwawoga e simupu ki pokere e naureya ragiragi kawaya ubumoi. ⁷ Wi inako ubumoi ki ka wi iyaga ripa witai waira rabineya supu ragiragi kawaya uburau ki maba uburono. Ade wi bebeda nunumu tawa kawareya wadamu ki maba ka wi iyaga tawa maba Keriso kawareya wadumuri. Wi Keriso e yonai naiya kabuwanimpu ki naigida mena wadumuri doko sumapiyoi ki ka wi sumaga ragiragiyagisi kawayayagisi manako Mamanuga God e paraupamana notai ki wi rabinagau posiyagisi.

⁸ Wi yabuga naigida kwarisiyagisi da iyapana eba baitagisi yona kororai mibai pa mena tagisi wi beranimoto wi kerapugau yadini manako mu kabuwa-maga ki kawayayagisi wi umaniyoto dokodoko. Iyapana baitagisi inako togomono ki ka eba Keriso bauwena mu kabuwatapu ki makeya mu tagamu ko mu mubo ripakwarakwaramuguma naiya kwaetagamawa kebomawa kabuwa-tampu ade kunuma kasiyarai yo kunuma kaiwawoi

badidi maba kabuwatamiyamu ki mena makeya makeya mu kwae-tagamu. ⁹ Mamanuga God ubupu e eya nuwai notai ade e eya iyai kuduba e Gubagai kwebu manako e Gubagai kawapu iyapana kaina nu maba yewe wairau wenawena. ¹⁰ Ki pokere, wi e naureya e mete eyaka mena idiwu ki ka e iyai kuduba ki wi mete wadumupu kewowena. Kunuma kawakawai yo kunuma kasiyarai kuduba ka erida ko Keriso e ka mu kawarimugu esida.

¹¹ Diyu ragidai ka gora pokaiya mu mubo idamugere mu kwakwarepumaga wakapiyamu. Ko wi ka eba wi kwa-kwarepuga wakamupu ko wi ka Keriso sumapiyamu e naureya idiwu ragidai ki pokere wi nuwaga notaga yo wi kwakwarepuga bigi posiwena umanibu dokodoko ki kuduba e rikapupu. ¹² Nu Keriso e si pokaiya siruwaigibi makeya ki ka nu e mete popoigibi manako e urubau supu ki maba nu awana rabineya sumipi. Ade nu awana rabineya kimpi ubumpi ki ka e Mamanuga God e kasiyarai pokaiya iyawena kipu ubupu ki maba ka nu e kasiyarai sumamipi ki pokaiya ka nu e mete ewapuru iyaigibi kimpi ubumpi.

¹³ Iyapana kwaiyanai ragidai wi ka naiya Mamanuga God e gorai tapu ki wi eba kataigubu. Wi bigi rabineya idiwa ki pokere wi keyaiga ka iyapana popai ki maba powena ukwarawa. Ko Keriso iyawena kipu ubupu ki pokaiya ka Mamanuga God wi iya waunai negebu. Nu biginuga kuduba ki e surupupu notagogapupu. ¹⁴ Nu paeremipi e gorai raurumipi ki pokere nu paerenuga bimbina nu nubo wadamana ki e

ororeya mena okapupu nu nawananuga tapu. Ko nu paerenuga ki bimbinau kuduba ka Keriso ripa korosi naureya nu nene powena ki pokaiya rikapupu kewowena. ¹⁵ Ripa korosi kawareya ka Keriso kunuma kawakawai yo kunuma kasiyarai yo kunuma kaiwawoi ki kuduba raurutapu manako mu kasiyara-maga taorotapu mu muga umatapu dokodoko e eweya nakatapu manako gwedegwede kuduba paunamugu mibi midimamai tagebu waratapu kayawena.

¹⁶ Iyesu e iyaraiyoma kuduba raurutapu kewowena ki pokere iyapana mo eba baiyagisi kaisi yonai yagisi ke; ‘Bani yau kupumuri ko yau eba kupu-muri, awana yau kubamuri ko yau eba kubamuri, poraga yau poragaiwagi ko yau eba poragaiwagi, siragamu yau mamama-pumuri ko yau eba mamama-pumuri, ade aiyata marai yau wiwirapu-muri ko yau eba wiwira-pumuri.’ Iyapana mo eba baiyagisi gora ebo ebo inako wi kabuwaniyoto. Pa mena. ¹⁷ Naiya ka gora inako ki mibai mete kina ko ki kuduba ka ewa badidi wenawagana ki keyakeyai. Ko ewa badidi wenawagana ki mibai ka Keriso e eya bauwena. ¹⁸ Iyapana mo baiyagisi yagisi da e waro were gwede mo empupu ki pokaiya e aneya kunumau idiwu mu simaga tepapiyau ade kaisi ragiragi kawaya mete kwaewagau, e inako yagisi ki ka wi e naigida mena empiyoi kwaenda e uburoto wi notaga wirapoto manako wi puyoga ewa wadamana nawanai idiwu ki wi paerepumuri. Iyapana mo bai-yagisi inako yagisi ki ka e bani wi yabugau ki pokere e kaisi kwaewagau ade e eya si kaupiyau, ko e eya rabinaya ka

e kawai gisipiyau. E waira yau notai pokaiya kwaewagau yabara kawa-kawarawagau. ¹⁹ Nu ka Keriso e idai yo e kerarai yo e midi kwakwarepui kuduba inako, ko e eya ka debai. Ko iyapana yabara kawakawaratagamu idiwu mu ka eba nu yabiyabirinuga apunai Keriso e naureya idiwu ko mu paeperetagubu mu mubo mena idiwu. Ko nu katainugu da nu ka Keriso wadimipi e naureya idiwei ragidai. E nu tenibu dibinibu manako Mamanuga God e nuwaiya badidi wainapiyau ki makeya makeya ka Keriso e midi kwakwarepui ki kawayawagau yarau.

²⁰ Keriso powena ki ka wi e mete popoigubu manako kunuma kasiyarai ebo ebo naiya umanibu dokodoko ki kasiyarai ka Keriso rikapupu kewowena. Ko wi badidi pokere iya naiya idiwa ki maba karako mete inako idiwana wainapiyamu? Wi badidi pokere waira yau kaisi kwaiwagamu, iwagamu ke; ²¹ 'Ki eba wadumuri bo ki eba kupumuri bo ki eba geyapumuri?' ²² Gora inako ki ka iyapana kaina mu mubo umunu-mugu tagamu, ko ki ka waira yau e notai ki pokere mara eba rowarowa uburono manako ewa ade gogayagisi. ²³ Wi gora ki kwaetagamu ragidai emitamuri ki ka wi notaga bani yagisi ke; 'Mu ka supasupai kwaetagamu ragidai,' mibai ka mu bagi kawaya guriguritagamu, mu aneya simaga tepapiyamu, mu muga simaga kau-piyamu, mu kaisi pokaiya mu muga midimaga kwakwarepumaga Mamanuga God nene makari kweyamu, mu inako kwaetagamu. Ko mu gora-maga inako kwaetagamu ki kasiyarai pa mena mibai ka nota berokoi ebo ebo notapemei bigi

kwaigemei ki kwaitana ka kaisi ki eba bodapoto. Pa mena.

3

¹ Mamanuga God e wagubu umuneya Keriso iyawena kipu ubupu ki pokaiya ka wi e mete ewapuru inako iyaigubu kimpu ubumpu iya wau-nai wadumupu. Keriso karako kunumau Mamanuga God e idai garu deneya tondau ki pokere wi nuwaga notaga kunuma iyai usi ki mena notapiyoi idiwoi.

² Wi nuwaga notaga gwedegwede usi kunumau ki mena notapiyoi ko eba wi notaga waira yau gwedegwedei ki kawareya ukworono, ³ mibai ka wi iyaga oragai ki wana kewowena ko wi iyaga waunai ka karako Keriso e naureya Mamanuga God bameya wekewena ko ewa were matarayagisi. ⁴ Wi iyaga mibai ka Keriso ki pokere e ade wirayagisi baiyagisi makeya ki ka wi iyaga ki matarayagisi manako wi e mete ewapuru e taneya idiwoi.

Iya waunai ade iya oragai ki yonai

⁵ Ki pokere waira yau kerapu wade-wadei wi nuwaga notaga tainipiyau ki kuduba wi deni mena tagararapumuri. Iyapana taku maba asusu yabayababa igida yauda kwaetagamu iwu ade didiwa ukwapamu ki mu maba wi inako eba kwaiwogoi iwoi, midimama berai ki wi mete eba kwaiwogoi, gwedegwede empiyamu ki wi yabuga kawareya eba midiyayogono poisiyasiyai wainapiyoi, nota berokoi eba notapiyoi, ade eba kapoiwogoi wi kowaguma gwedegwede-maga mete eba taisi teyateyamaiwogoi. Iyapana

nima kapoiwagau ade e kowaiyoma mu gwedegwedemaga taisi teyateyamawagau ki e notai ka iyapana daisusu bo momorapa ade dai mete kina inako bamamugu buburitagamu ki mu notamaga maba. ⁶ Iyapana gwedewau inako kwaetogomono ki ka Mamanuga God e nuwai mu bamamugu pupuyogono tondono. ⁷ Wi naiya iyapana ki mete idiwa ade mu badidi kwaetagamawa ki wi mete inako kwaigamawa.

⁸ Ko karako gagaya yo nuwapupu yo yanuwe yo kira kasiwara yo ade wi kowaguma keitamiyamu, bera kudubi kwaki inako ki kuduba wi karako kamadumuri ko eba kwaiwogoi. ⁹ Wi beraga oragai kwaiwagamawa da manamaigubu ki wi midiga tatamai oragai rikapiyamu ki maba wi beraga oragai ki deni mena rikamupu kewo-wena ki pokere deni deni eba bera kasiwaraiwogoi. ¹⁰ Wi iyaga waunai ki wi midiga tatamai waunai umamu ki maba wi ororeya mena umamupu kewowena. Iya waunai ki kerarai ka Mamanuga God e mena. E nuwaiya ka wi e naigida mena kataipamana wetawetara ki nana wainapiyau ki pokere e wi nuwaga notaga kawareya kawareya wirawirapono tondono da wi nuwaga notaga e nuwai notai maba wenapoto taniyagisi. ¹¹ Diyu ragidai ade iyapana kwaiyanai, kwakwarepunuga wakamipi ragidai ade eba wakamupu ragidai, katai ragidai ade notababa ragidai, bigabiga ragidai ade pakasi ragidai, Keriso pokaiya ka nu kuduba nu kiyabunuga eyaka mena. Keriso nu kuduba rabinanugu tondau. E ka nu yabiyabirinuga ki pokere Mamanuga God nu eminiyau ki ka e Keriso e

eya nu rabinanugu tondau ki empiyau.

¹² Wi ka Mamanuga God e munui-yoma. E nuwaiya po wiyo ade e wi winenibu da wi kuduba ka e eya nene, ki pokere wi kowaguma mu nuwaboya-maga mete wainapiyoi waitatamiyoi ade eba yabara kawakawaraiwogoi ko kwarisi-wagi wi kowaguma mete wiwira-tamiyoi. Ade wi notaga pakarayagisi eba diriwa diriwa kwai-wogoi. Wi nota inako ki mena tepumuri wi midiga tatamai umamu ki maba umamuri, ¹³ manako moyamoyakai maba idiwoi.

Wi paunagau iyapana mosi e waretai kwaewena siyasiya e bameya ki nota-piyau tondau ki ka e waretai badidi paerepupu ki e deni mena notagogapoto. Nu Kaiwawonuga ubupu nu paerenuga empupu deni mena surupupu notagoga-pupu ki maba ka wi mete kina ubumuri wi kowaguma mu paeremaga notagoga-pumuri ade mu mete ubumoto wi paerega ki mete notagogapomoto. ¹⁴ Wi inako kwaiwogoi ki ka bagi kawayaya ko ki ka ade maraitau. Wi deni deni nota kwarikwarisi kasiwaraiwogoi idiwoi ki ka kawayaya esida. Nota kwarikwarisi ki notai pokaiya ka wi rabinaga eyaka-menayagisi. Iya inako ki ka supasupai bagi kawayaya.

¹⁵ Wi ka Keriso e eya idai yo e kerarai yo ade e midi kwakwarepui inako ko e wi winenibu da wi nuwabagi rabinaya e naureya eyaka mena idiwana ki nana. Ki pokere wi eyaka eyaka nuwabagi ki wadumuri doko wi rabinagau tamuri tondono manako e uburono wi badidi kabuwaniyono ki mena wi makeya makeya kwaiwogoi idiwoi. Keriso wi nene badidi

kwaewena ki denai e paraupiyoi. ¹⁶ Keriso e yonai tanai kawayaya wi rabinagau tawayagisi ki ka bagi kawayaya manako e notai pokaiya ka wi deni deni kabuwa kasiwaraiwogoi idiwoi. Mamanuga God paraupiyoi ade umayo bagi bagi ebo ebo ki pokaiya e si mete esida tepapiyoi. ¹⁷ Wi upi kiyabui ebo ebo iwogoi bo kwaiwogoi ki ka wi nu Kaiwawonuga Iyesu e mena si pokaiya inako kwaiwogoi ade e mena pokaiya gwede-gwede kuduba nene Mamanuga God paraupiyoi.

Iyapana tawa eyaka mena rabineya badidi maba idiwana ki yonai

¹⁸ Ridi, kau nobomogi mete kina ki kau kwarisinuwagi e kobaiya tondowa wiwirapiyowa. Nu Kaiwawonuga e yabuiya ki ka iya supasupai.

¹⁹ Apunu, kau wainagi mete kina ki kau e naigida mena nota kwarikwarisi-piyowa ko eba bonana ragiragipiyowa.

²⁰ Munu rasi, wi inaguma mamaguma badidi tagamu ki wi maramara mu umunumaga wadoi makeya makeya kwaiwogoi. Nu Mamanuga God e yabuiya ki ka iya supasupai.

²¹ Ina mama, wi munuguma eba bonana ragiragitamiyoi da mu gagaya-tagisi manako mu notamaga kauyagisi.

²² Bigabiga ragidai, wi kawakawai-guma mu umunumaga maramara wadoi makeya makeya kwaiwogoi ko eba mu ubumana eminimana wi weregata taga-mana ki pokere wi inako kwaiwogoi mu umunumaga wadoi. Wi ka Keriso e bigabigaiyoma mibai ki pokere nu Kaiwawonuga wiwirapamana ki nana ka wi e nuwaiya badidi

wainapiyau ki mena notapiyoi manako makeya makeya kwaiwogoi. ²³ Wi gwedegwede kuduba kwaiwagamu ki ka wi nuwaga notaga eyaka mena pokaiya upiwogoi, mibai ka wi eba iyapana kaina mu nene upiwagamu ko wi nu Kaiwawonuga e nene upiwagamu. ²⁴ Wi nota yau mena notapiyoi; ‘Keriso e mena ka nu kawainuga ade nu e mena bigabigai kwaigemei’. Wi e sumapiyamu ki pokere e puyo wi nene winepupu tapu ki e aita ewa denai makeya makeya wi negeni. ²⁵ Ko iyapana nima berokoi kwaewagau ki ka e denai berokoi bananapoto, mibai ka Mamanuga God nu kuduba eminiyau denai makeya makeya nu negeyau. Iyapana nima supasupai kwaewagau ki ka e denai bagi bananapoto, ade iyapana nima berokoi kwaewagau ki ka e denai berokoi bananapoto.

4

¹ Kawakawai ragidai, wi bigabigaguma wi nene upitagamu ki mu denimaga eba wakitapumuri bo wadu-muri doko ko mu bamamugu bagi supasupai mena kwaiwogoi. Wainapu-muri; Wi wiga Kawaiga mete usi kunumau tondau.

Nu naigida mena idiwana ki yonai

² Mamanuga God bameya maramara guriguriwogoi ade e paraupiyoi. Yabu yabu idiwoi. ³ Wi nu nene mete guri-guriwogoi da Mamanuga God nu wata negeni manako e Keriso pokaiya badidi kwaewagana e ebo notapiyawa ki yonai bagi kawaya nu matarapamu iyapana tadeyomu kabukabuwa iwomu. Nau yona ki suwegekeya ki

pokere iyapana nau wadisinimpu diburasinimpu, ⁴ ko Mamanuga God e nau winesinibu da nau e yonai ki matarau suwagana ki nana, ki pokere wi karako nau nene mete guriguriwogoi da nau e yonai ki mataraponi makeya makeya supasupai mena dimasugoni.

⁵ Wi suma eba sumatagamu ragidai mu paunamugu idiwu ki pokere mu bamamugu supasupai mena iwogoi kwaiwogoi. Mu ubumoto Mamanuga God e yonai iwagamana watai mo wi negeni ki ka wi mara ki eba paerepu-muri ko e yonai iyapana ki tadeyoi kabukabuwa. ⁶ Wi maramara yona mibai supasupai mena inako iwogoi ki ka iyapana wi yonaga ki wainapamana mena wainapomono manako mu manu mosi wi manunimoto ki ka wi ubumuri denai supasupai mena mu tademuri.

Parau siyarai

⁷ Nu Kaiwawonuga e upi nu mete ragiragi kawayu kwaigemei apunai, nu nuwanugu po apunai Taikikasi, ki e wi bamagau tonopakani da e ika baiyagisi ki ka e nau badidi maba tondakani ki sisiyai kuduba wi nidini. ⁸ E wi bamagau tonopakani da nu yewe badidi maba upigemei ki yonai e wi kabuwaniyoto manako wi toginiyoto kasiyara negeni. ⁹ Wi wiga iyapanaga apunu Onesimasi ki e nau apunu Taikikasi mete ewapuru wi bamagau tonotamakani. Nu nuwa-nugu po eyo mibai ka e Iyesu upi ragiragi kawayu deni mena kwaewagau. Mu ika baitagisi ki ka mu tawana yau rabineya badidi wenawagau ki sisiyai wi mete nidini.

¹⁰ Nau mete ewapuru diburaigibi idiwei apunai Aristakasi ade apunu Banabasi e gurabai Maki mete kina ki mu wi bamagau parautagamu. Apunu Maki wi bamagau baiyagisi ki ka wi naigida mena e wiwirapumuri, ko yona ki wi ororeya mena kataigubu kewo-wena. ¹¹ Apunu Diyosuwa si daikere ka Diyastasi e mete kina parau wi bamagau tonopiyau. Diyu ragidai karako Iyesu sumapiyamu mu paunamugu ka apunu apeya eyaka ki mu mena nau waita-siniyamu Mamanuga God e gari rabineya idiwana ki upi nau mete kwaigemei. Mu kawaya daganani nau waitasiniyamu ki pokere nau mu mamamamaga suwagakani.

¹² Wi iyapanaga mosi, Keriso Iyesu e upi kwaewagau apunai Epapurasi, ki e mete kina wi parauniyau. E Mamanuga God bameya ragiragi kawaya wi nene maramara kawareya kawareya guriguri-wagau da eba wi notaga munu rasi mu notamaga maba idiwana ki nana ko wi notaga eyaka mena ragiragi kawaya Mamanuga God e nuwaiya badidi notapiyau ki mena wi kataigamana ade makeya makeya kwaigamana ki nana. ¹³ Apunu Epapurasi e uburau wi nene ade natere Raodikeya yo natere Iraporisi ragidai ki mu nene mete kina inako ragiragi kawaya kwaewagau. Ko ki nau naubo yabunere empuwani ki pokere wi kabuwaniyakani yau kena. ¹⁴ Nu waretanuga iyapana muramura-tamiyau apunai Ruki ade apunu Demasi mete kina mu wi mete parauniyamu.

¹⁵ Nu sumanuga eyaka mena ragidai natere Raodikeya rabineya idiwu ade ridi Nimpa e

tawaiya Mamanuga God nene dibipiyamu ragidai kuduba mete kina ki wi nau parauni yau mu tademuri.

¹⁶ Wi nau okani yau iyabapumuri kewoyagisi ki ka wi oka yau wadumuri kaiwagi nu sumanuga eyaka mena ragidai tawana Raodikeya rabineya Mamanuga God nene dibipiyamu idiwu ki mu bamamugu mete iyabapumuri. Ade nau okani mosi mu bamamugu tonopuwani ki wi mete iyabapumuri.

¹⁷ Apunu Akipasi simuri, iwagi ke; ‘Nu Kaiwonuga upi negebu kwae-nugei ki kau midigi eba togayagisi paunau kamadi ko kewopi.’

¹⁸ Nau Poru nau parauni yau nau naubo idanere okapakani. Kaiwa kaiwa. Nau dibura rabineya tondakani ki pokere nau eba notagogasinimuri. Nu paerenuga ki denai bita nubo wadamana ko ki ka Mamanuga God e rikapupu deni mena nu wadinibu bagi. E karako wi waitaniyoto da e wi nene kwaewena ki mibai wi naigida mena kataiwagi wetawetara.

Nau yonani ika kewowena. Kaiwa kaiwa.

IYA YONAI
The New Testament in the Umanakaina Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Umanakaina long
Niugini

Copyright © 1999 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Umanakaina

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

92bb28a8-6181-5bd4-a67f-1906ab635008